

Generația următoare de cărturari români ne-a dat însă cunosători direcți ai limbii ruse literare din acea vreme, care și-au scris unele opere în această limbă, desfășurându-și o parte din activitatea politică și literară în Rusia. Printre aceștia, cei mai renumiți sînt Nicolae Milescu Spătarul (1636—1708) și Dimitrie Cantemir (1673—1723), alături de care pot fi citați David Corbea (m. în 1707) și fratele său Teodor Corbea (m. după 1725) și alții¹.

În a doua jumătate a sec. al XVIII-lea, interesul pentru cunoașterea limbii ruse — în legătură cu creșterea rolului Rusiei în răsăritul Europei și cu intensificarea relațiilor româno-ruse — se manifestă în alcătuirea și publicarea primelor dicționare, manuale de conversații și gramatici ruso-române². Cele mai vechi lucrări de acest fel, în manuscris, par a fi un *Ghid de conversație rus-român*, alcătuit (sau copiat) de protopopul Ștefan Ioannov sau Ioannovici din Brașov în 1746 și păstrat în mss. rom. 3784 de la B.A.R. (f. 130—141)³, și *Păcurariul sau lexiconul păcurariului românesc*, scris la București de un călugăr, Macarie, în 1778, dicționar extrem de bogat, în care alături de cuvintele slavone (extrase din *Lexiconul* lui Pamvo Berînda din 1627), traduse în limba română, se află și un număr apreciabil de cuvinte rusești⁴. Urmează apoi primele lucrări de acest fel *tipărite*, cum sînt: *Lecciónes adecă cuvîntare scoase de la întie parte a gramaticii P.E.H.A.U. pentru învățătura limbii moldovenești și rusești, date în tipariu pentru folosul celor ce vor vre să învețe au una, au alta dintru acești dooa limbi* (Iași, 1789, noiembrie 8), ce pare a fi rodul colaborării dintre Toader Școleriu, care semnează prefața, și Mihail Strilbițchi, autorul celei de-a doua părți, editată și separat⁵: *În scurt adunare numerelor după capetile ce s-au așezat cu două limbi, întru folosul celor ce vor vre a învăța limba rusască și moldovenească. Краткое собрание имен по главизнам, расположенное двумя диалектами, в пользу хотящим учиться русского и молдавского языка*, glosar tematic al celor două limbi (Iași, 1879). Acesta din urmă a publicat, de asemenea, *De-ale casii voarbe rusăști, cu priincioasă complimenturi. Домашние разговоры русские и молдавские, с приятельскими комплементами* (Iași, 1789, 20 oct.), manual de

¹ Vezi: P. P. Panaitescu, *Культурные связи румынских государств с Россией в эпоху Петра I-го. Новые данные*, Rsl, II, 1958, p. 235—247. Dintre istoriile literaturii române vechi, în care se află date despre acești cărturari și scriitori, menționăm aici pe ultimele, cu o bogată bibliografie: *Istoria literaturii române* (red. resp. acad. Al. Rosetti), București, Ed. Academiei, 1964 (ed. 2, 1970); G. Ivașcu, *Istoria literaturii române*, 1, București, 1969.

² Bibliografia cercetărilor pînă în 1962 este citată de Zamfira Mihail, în articolul *Primele scrieri românești pentru studiul limbii ruse*, SCȘt. (Iași), Fil. XIII, 1962, fasc. 1, p. 21—22, nota 1. Articolele ulterioare sînt citate mai jos.

³ Zamfira Mihail, *Primele scrieri românești...*, p. 25 (la ff. 1—127 se află copiată o gramatică slavonă); vezi și G. Ștrempele, *Copiști de manuscrise românești pînă la 1800*, vol. I, București, Ed. Acad., 1959, p. XXIX, 127 (B.A.R. = Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România).

⁴ Vezi B. P. Hasdeu, *Cuvente den bătrîni*, I, București, 1878, p. 260; Idem, *Magnum Etymologicum Romaniae*, I, București, 1886, col. 211, 751; II, 1887, col. 1259; Gr. Crețu: Mardarie Cozianul, *Lexicon slavo-românesc și tâlcuirea numelor din 1649*, București, 1900, p. 55—56; M. Seche, *Schiță de istorie a lexicografiei române*, vol. I, București, 1966, p. 14; D. Strungaru, *Începuturile lexicografiei române*, Rsl, XIII, 1966, p. 141—158.

⁵ Vezi Zamfira Mihail, *Gramatica românească a lui Toader Școleriu (Lecciónes, Iași, 1789)*, SCȘt. (Iași), XIV, 1963, nr. 2, p. 165—182 (Nu s-a putut stabili ce înseamnă prescurtarea P.E.H.A.U. — probabil izvorul); D.S[imonescu], *Lucrări lingvistice româno-ruse în Biblioteca Muzeului româno-rus*, LR, II, 1953, nr. 3, p. 80—84 (despre o copie manuscrisă contemporană).